

RAAD VAN STATE

afdeling Wetgeving

advies 63.403/3
van 28 mei 2018

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap
‘betreffende de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en
Letteren’

Op 26 april 2018 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘betreffende de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 22 mei 2018. De kamer was samengesteld uit Jo BAERT, kamervoorzitter, Jan SMETS en Koen MUYLLE, staatsraden, Jan VELAERS en Bruno PEETERS, assessoren, en Greet VERBERCKMOES, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Rein THIELEMANS, eerste auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 28 mei 2018.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond,¹ alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het om advies voorgelegde voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap strekt tot de “omvorming” van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde tot de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren (hierna: de Academie). De instelling wordt thans geregeld in het decreet van 13 februari 1980 ‘betreffende de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde’ en bijkomend in de wet van 2 augustus 1924 ‘houdende toekenning van de rechtspersoonlijkheid aan de Koninklijke Academie der Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, de Koninklijke Vlaamse Academie, de Koninklijke Academie voor Franse Taal en Letterkunde en de Koninklijke Academie van Geneeskunde’.

De Academie wordt in artikel 4 van het voorontwerp betiteld als “een genootschap met rechtspersoonlijkheid”. Zij draagt luidens artikel 5 van het voorontwerp zorg voor de Nederlandse taal en letteren en bevordert de kennis en de studie ervan.

Het voorontwerp regelt voorts de bevoegdheid en de kerntaken van de Academie, de samenstelling en de bevoegdheden van de algemene vergadering en van de raad van bestuur, aspecten van de werking van de Academie, de inhoud van de statuten en de bekendmaking ervan, het huishoudelijk reglement, de financiering en het aanleggen van een financiële reserve (artikelen 6 tot 17).

De wet van 2 augustus 1924, wat betreft de Academie, en het decreet van 13 februari 1980 worden opgeheven (artikel 18).

De artikelen 19 en 20 van het voorontwerp bepalen dat de besluiten genomen ter uitvoering van het decreet van 13 februari 1980 van kracht blijven tot op de datum van de eerste algemene vergadering van de Academie na de datum van inwerkingtreding van het aan te nemen decreet en dat de bepalingen van dat decreet voor de eerste maal worden toegepast op dezelfde datum. De leden van de Academie die zijn benoemd conform het decreet van 13 februari 1980 op de datum van inwerkingtreding van het ontworpen decreet, vormen de eerste algemene vergadering.

---

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

ALGEMENE OPMERKINGEN

3. Het voorontwerp strekt tot de omvorming van de huidige Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde tot de “Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren”. Daarbij worden de taken, de samenstelling, de werking, de financiering en het financiële beleid van de Academie geregeld. Het voorontwerp heeft derhalve, zoals de gemachtigde beaamt, betrekking op een openbare instelling die afhangt van de Vlaamse Gemeenschap. Op zo een instelling is artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der instellingen’ van toepassing. Krachtens dat artikel kunnen de gemeenschappen en de gewesten onder meer gedecentraliseerde diensten en instellingen oprichten, waaraan rechtspersoonlijkheid kan worden toegekend.

Zoals de Raad van State, afdeling Wetgeving, meermaals heeft benadrukt, biedt artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ruime mogelijkheden. Bij de uitoefening van de hem toegekende bevoegdheid is de decreetgever aan geen vooraf bepaalde organisatievorm gebonden. Hij kan van geval tot geval de doelstellingen van de op te richten instelling bepalen, en inzonderheid de samenstelling van de bestuursorganen, de bevoegdheden en de werking ervan regelen. De enige beperking die uit het genoemde artikel 9 voortvloeit, is dat het in dat artikel vervatte legaliteitsbeginsel in acht dient te worden genomen, wat inhoudt dat de essentiële regels betreffende de oprichting, de samenstelling, de bevoegdheid en de werking van, alsmede het toezicht op de instelling bij decreet dienen te worden vastgesteld. Door aldus sommige aangelegenheden aan de wetgevende overheden van de gemeenschappen en de gewesten voor te behouden, heeft de bijzondere wetgever een eis tot uitdrukking gebracht die moet worden beschouwd als een bevoegdheidsverdelende regel in de zin van artikel 1, 1°, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 ‘op het Grondwettelijk Hof’.²

Het is bij decreet dat de Academie is ingericht en zal worden omgevormd. Voorts kan, onder voorbehoud van opmerkingen 4 en 5, worden aangenomen dat de samenstelling, de werking en de bevoegdheid van de Academie in het voorontwerp genoegzaam worden geregeld. In die opzichten voldoet het voorontwerp aan het zo-even in herinnering gebrachte legaliteitsbeginsel. Het voorontwerp bevat evenwel geen enkele regel betreffende het toezicht op de Academie. Om in overeenstemming te zijn met artikel 9 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, dient het te worden aangevuld met een regeling dienaangaande.

4. Artikel 6, eerste lid, van het voorontwerp bepaalt dat de Academie zelfstandig is en ongebonden. Artikel 16 bepaalt dat de Academie autonoom haar financieel beleid bepaalt.

De gemachtigde verschafte de volgende toelichting bij deze bepalingen:

“Er wordt ervoor geopteerd om de Academie een zo groot mogelijke autonomie te verlenen. Vandaar ook dat de Vlaamse Regering geen leden of bestuurders benoemt. De Academie kiest haar leden zelf. De Academie bepaalt ook autonoom haar financieel beleid.”

² GwH 10 maart 1998, nr. 24/98, B.5.1; GwH 31 mei 2001, nr. 75/2001, B.10.

De genoemde bepalingen dienen evenwel te worden gelezen – en zijn slechts aanvaardbaar – in het licht van de bepalingen inzake toezicht die in het voorontwerp dienen te worden opgenomen (zie opmerking 3).

5. Luidens artikel 13 van het voorontwerp bevatten de statuten van de Academie nadere regels over de werking ervan, terwijl luidens artikel 14 van het voorontwerp regels over de “operationele werking” worden opgenomen in het huishoudelijk reglement van de Academie. Die regels kunnen, gelet op het zo-even in herinnering gebrachte legaliteitsbeginsel en op de regels die de uitoefening van de normatieve functie beheersen, slechts betrekking hebben op de concrete uitwerking van de decretaal vastgelegde werkingsregels of op louter praktische aangelegenheden. De genoemde artikelen dienen in die zin te worden geïnterpreteerd en toegepast.

6. Op de meeste plaatsen van het voorontwerp wordt het begrip “Nederlandse taal en letteren” gehanteerd, maar in artikel 6, 8°, ervan het begrip “Nederlandse taal- en letterkunde”.

Gevraagd of doelbewust gekozen is voor de ene of de andere term dan wel of men telkens hetzelfde bedoelt, verklaarde de gemachtigde:

“In art. 6, 8° wordt nog ‘taal- en letterkunde’ gebruikt omdat hier ook uitgesproken wordt gerefereerd naar de universiteiten waar taal- en letterkunde wordt onderwezen. Deze terminologie wordt als dusdanig ook in de universiteiten nog steeds gebruikt.”

BIJZONDERE OPMERKINGEN

Artikel 3

7. Artikel 3 van het voorontwerp bepaalt dat de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde wordt “omgevormd” tot de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren. Gevraagd of ook niet de overdracht van goederen, personeel, rechten en verplichtingen moet worden geregeld, verklaarde de gemachtigde dat de huidige rechtspersoon verder blijft bestaan en dat artikel 3 van het voorontwerp enkel als draagwijdte heeft de naamgeving van de Academie aan te passen.

Het zou dan duidelijker zijn te bepalen dat de benaming van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde gewijzigd wordt in “Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal en Letteren”.

Artikel 4

8. Artikel 4 van het voorontwerp bepaalt dat de Academie een “genootschap” met rechtspersoonlijkheid is.

Gevraagd naar wat wordt bedoeld met “een genootschap”, verklaarde de gemachtigde:

“De KANTL is momenteel (en blijft) een openbare instelling *sui generis* in uitvoering van artikel 9 BWHI. Het is tevens een wetenschappelijk genootschap: voor meer informatie zie https://nl.wikipedia.org/wiki/Wetenschappelijk_genootschap.”

In de door de gemachtigde aangehaalde bron wordt het volgende uiteengezet:

“Een wetenschappelijk genootschap of genootschap van geleerden is een genootschap dat als doel heeft een wetenschappelijke discipline te promoten en de kennis erover te verspreiden en populariseren. Lidmaatschap van dergelijke genootschappen kan in sommige gevallen open voor iedereen zijn, maar meestal is een bepaalde academische graad nodig of worden nieuwe leden gevraagd lid te worden na een interne verkiezing. Dit laatste is vooral het geval met de oudste wetenschappelijke genootschappen, lidmaatschap wordt dan als een eer gezien die slechts gereputeerde geleerden ten deel valt.”

Een genootschap is geen rechtsvorm die in het algemeen bij een wettelijke norm is geregeld. Gelet hierop kan in artikel 4 van het voorontwerp beter worden geschreven “De Academie is een openbare instelling met rechtspersoonlijkheid”.

Artikel 7

9. De gemachtigde is het ermee eens dat in de eerste zin van artikel 7 van het voorontwerp beter wordt geschreven “De Academie werkt samen met organisaties ...” in plaats van “De Academie zet in op samenwerking met organisaties ...”.

Artikel 8

10. Luidens de tweede zin van artikel 8, eerste lid, van het voorontwerp zijn de leden van de Academie academici, auteurs en personen die in België actief zijn in het domein van de Nederlandse taal en letteren, “door aanstelling” of door aanwezigheid in het publieke debat. Er dient te worden verduidelijk wat wordt bedoeld met de woorden “door aanstelling”.

Artikel 9

11. Luidens artikel 9, tweede lid, 7°, van het voorontwerp is de algemene vergadering van de Academie bevoegd om het personeelsstatuut ervan goed te keuren of te wijzigen. Gelet op het gegeven dat de Academie een openbare instelling is, kan het vaststellen van het statuut van de leden van het personeel ervan niet worden overgelaten aan een orgaan van die instelling zelf, maar dient het bij decreet of, bij wijze van delegatie, door de Vlaamse Regering te worden vastgesteld.

Artikel 12

12. Luidens artikel 12, vijfde lid, van het voorontwerp kan de raad van bestuur van de Academie commissies instellen voor aangelegenheden die betrekking hebben op de werking van de Academie. Er dient te worden verduidelijkt wat de juiste taak en de bevoegdheid van die commissies is.

Artikelen 15 en 17

13. Aangezien de Academie te beschouwen valt als een openbare instelling en de ontworpen financieringsregeling niet is opgevat als een subsidieregeling, schrijve men in artikel 15 van het voorontwerp³ “kredieten voor de werking van de Academie” in plaats van “kredieten voor de subsidiëring van de werking van de Academie”, in artikel 17, § 1, tweede lid, “werkingsmiddelen” in plaats van “subsidie-middelen” en in artikel 17, § 3, eerste zin, respectievelijk “werkingsmiddelen” en “overgedragen werkingsmiddelen” in plaats van “subsidies” en “overgedragen subsidie”.⁴

De gemachtigde bevestigde dat de genoemde bepalingen zullen worden aangepast.

Artikel 16

14. Luidens de tweede zin van artikel 16 van het voorontwerp houdt de Academie bij haar financiële beleid en middelenverwerving “altijd haar doelstellingen voor ogen en vrijwaart [zij] haar objectieve besluitvorming”. Deze bepaling, die slechts een evidentie uitdrukt, kan beter vervallen.

Artikel 19

15. Luidens artikel 19 van het voorontwerp blijven de besluiten die zijn genomen ter uitvoering van het (bij artikel 18, 2°, op te heffen) decreet van 13 februari 1980 van kracht tot op de datum van de eerste algemene vergadering na de datum van inwerkingtreding van het aan te nemen decreet.

Gevraagd om welke besluiten het gaat, antwoordde de gemachtigde wat volgt:

“De besluiten die werden genomen betreffen:

- de goedkeuring van de benoeming van de leden (artikel 5)
- de goedkeuring van het bestuur van de Academie (artikel 9)
- de benoeming van de vaste secretaris (artikel 12)

---

³ Dat evenwel overbodig is en derhalve beter zou vervallen.

⁴ Ten gevolge daarvan dient in deze zin ook “mogen” in plaats van “mag” te worden geschreven.

- vaststelling statuut vaste secretaris en personeel
- goedkeuring huishoudelijk reglement (artikel 20).”

De vraag rijst of niet eerder zou moeten worden bepaald dat deze besluiten van kracht blijven totdat ze worden vervangen door nieuwe besluiten. Het is immers niet uitgesloten dat niet alle in artikel 9, tweede lid, van het voorontwerp vermelde beslissingen worden genomen op de eerste algemene vergadering van de Academie, in welk geval een juridisch vacuüm zou ontstaan.

Artikel 20

16. Luidens artikel 20, eerste lid, van het voorontwerp worden de bepalingen van het aan te nemen decreet voor het eerst toegepast op de datum van de eerste algemene vergadering na de inwerkingtreding ervan. Omdat deze datum niet is gekend door de burgers, terwijl met name artikel 12 voor hen wel gevolgen kan hebben, dient te worden voorzien in een bekendmaking van die datum in het *Belgisch Staatsblad*.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Greet VERBERCKMOES

Jo BAERT